

An abstract painting featuring a yellow bird, possibly a canary, perched on a dark, gnarled branch. The background is a mix of warm, earthy tones like orange, brown, and green, with some darker, more somber areas. The style is expressive, with visible brushstrokes and a textured surface.

GEORGE COȘBUC

VESTITORII
PRIMĂVERII

EDITURA ION CREANGA

GEORGE COȘBUC
VESTITORII PRIMĂVERII
EDITURA ION CREANGA

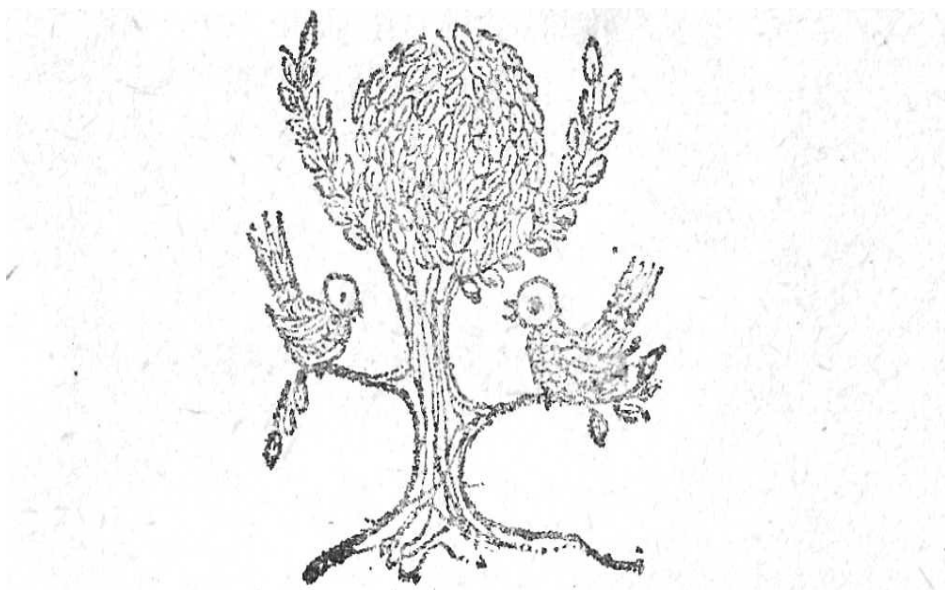

GEORGE COȘBUC
(20 sept. 1866 – 9 mai 1918)

George Coșbuc s-a născut în satul Hordou (care azi îi poartă numele), județul Bistrița-Năsăud, învață să citească încă! a frageda vârstă de 5 ani. La Năsăud, în liceu, fiind un foarte activ membru al societății de lectură a elevilor «Virtus romană rediviva» devine președintele acesteia în clasa a VII-a.

George Coșbuc a cântat în versurile sale bucuriile și necazurile oamenilor în mijlocul cărora s-a născut, natura încântătoare a patriei, dragostea față de pământul strămoșesc, față de istoria zbuciumată a poporului român.

Dintre volumele sale de poezii amintim: Balade și Idile, Fire de tort, Din poveste, Ziarul unui, Cântece de vitejie. Traduceri din Dante (Divina Comedie), Homer (Odiseea), Virgiliu (Eneida), Kâlidăsa (Sacuntala).

Ilustrații de DANIELA MARIN

NUNTĂ ÎN CODRU

Ce mai chiu și chef prin ramuri

Se-ncinsese-atunci!

Numai frați și veri și neamuri

De-ar fi fost umpleau o țară!

Dar așa, că s-adunară

Și străini din lunci;

De mă-ntrebi, eu nu știu bine

Alții poate știu - Ce să-ntrebi calici ca mine!

Știu că lumea dintr-odată

S-a trezit că-i adunată

Și c-o duce-n chiu.

Că-ntr-o zi, purtând în mână

Un colac și-un băț.

Prepețița cea bătrână

S-a pornit și-n deal, și-n vale.

Și chema-ntâlnind pe cale

Lumea la ospăț.

„Ce-i tu, soro?” „Ce să fie?

Nuntă mare-n crâng!

N-ai văzut tu veselie

De când ești și porți un nume.
Și-am plecat trimesă-n lume.
Oaspeții să-i strâng".
„Dar pe mire cum îl cheamă.
Cine-i el și-al cui?"
„N-auziși de sturz, bag-samă!
Până și-mpăratu-l știe".
„Și-i bogat?" – „Ce-i pe câmpie.
Tot ce vezi, i-al lui!
Iar mireasa! Din cosiță
Numai flori îi cad.
Mierla e. Și e pestriță.
Și gătită ca o cruce:
Cizme galbene și-aduce
Tot din Țarigrad".
„Ei, atunci să știi, vecino.
C-am să viu și eu".
„Păi de bună seamă, vino!"
Tot așa cu voie bună.
Prepelița-n sânge adună
Pe nuntași mereu.
Și s-a strâns din zare-naltă
Neamu-ntraripat.
Și din crâng, și de la baltă.
Și din șesuri, de prin grâne
Ba și vrăbii mai bătrâne.
Musafiri din sat.
Până-n noapte toți veniră
Și prin crengi au mas.
Iar în zori se răscoliră.
Și-n gorun aveau altarul – Ia-nchinați-mi cu paharul.
Să-mi mai vie glas.
Mă-ntrebați de nun? Ei, nunul.
Soare-ntr-adevăr:
Dumnealui, mă rog, păunul!
Nună mare-a fost găița.
Stete-acasă păunița.

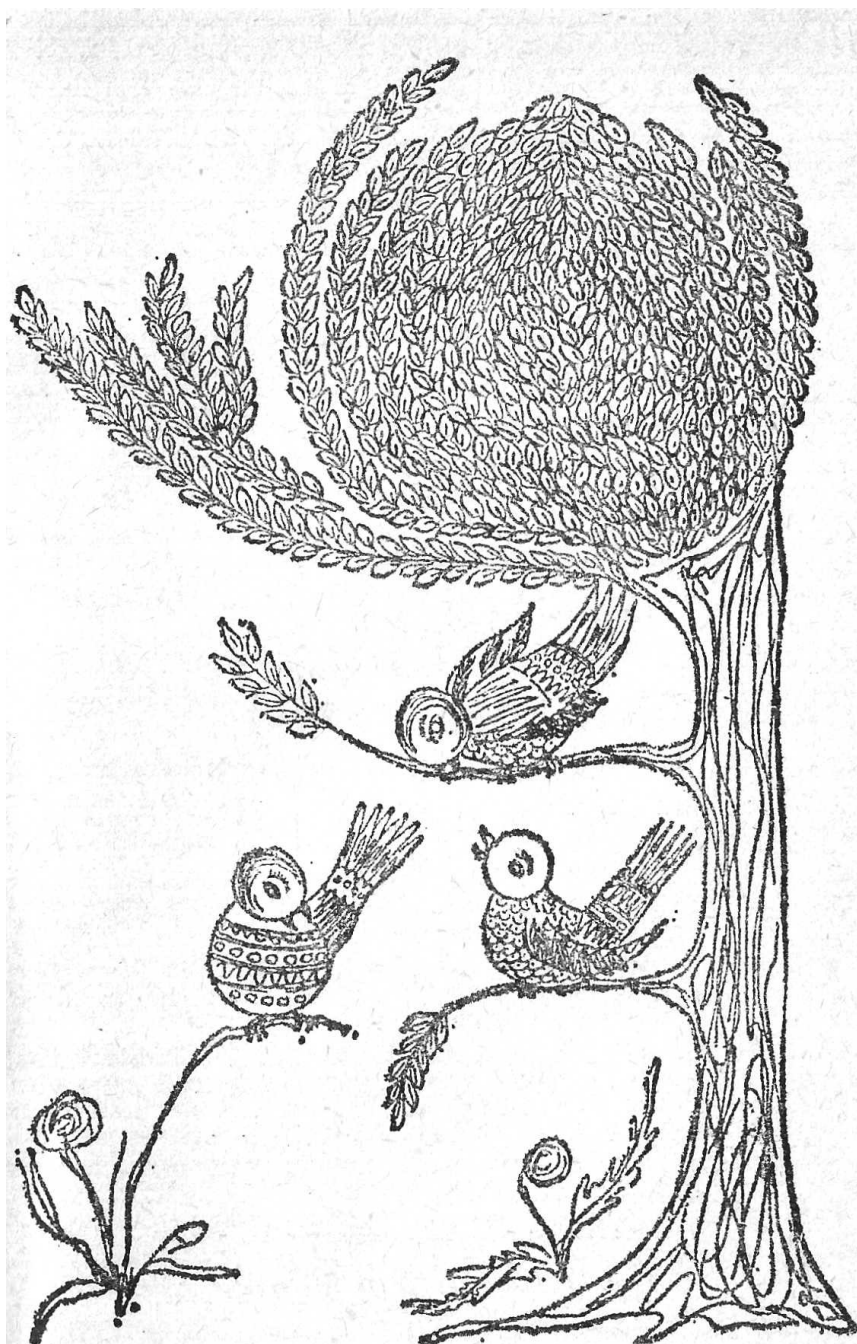
Că-i murise-un văr.
„Pop-aveau?” Tu, maică sfântă!
Stai să mai vorbești!
Știi pe ciocârlan cum cântă?
Dumnezeu să-i ție firea!
A-nvățat trei veri psaltirea
La vlădici sârbești.
Drusce-aveau o coțofană
Și-un cârstei bălțat.
Pitpalacul, nene, n strănă!
Iar cădelnița de aur
O ținea jupânul graur
Dascălu-nvățat.
Dar să vezi! la socrul mare
Zgomote din zori:
Pițigoiu-ntr-una sare.
Steag pe casă șoimul suie.
Gheunoaia bate cuie
Ca s-anine flori.
Iar prin cuhnii sfat și vorbă;
Asta s-o vedeți!
Prepețița face ciorbă.
Presurile fac friptură.
Vin sticleții și le-o fură.
Dracii de sticleți.
Șoimii repezi scot în gheare
Carnea din căldări.
Corbul cel cu ciocul tare
Dumicată-n blide-o lasă.
Cintițoii duc la masă
Rândul de mâncări.
Și, cu șorț de jupâneasă.
Rândunele vin
Și deretică prin casă.
Iar pe mese-aștern prosoape
Și dau lavitele-aproape.
Cane-aduc cu vin.

Dar te miri tu prin pahare
Cine le turna?
Cucul sur, că-i meșter mare
La urat și-nchinăciune.
E proroc și-ți știe spune
Tot ce-o fi și-o da.
Cântă-n cobză-acum buhaiul
Cel cu gâtul strâmb.
Mierla șuieră cu naiul.
Cu cimpoiul cântă cioara.
Pitulicea cu vioara.
Bufnița c-un drâmb.
Codobaturi iuți ca focul.
Tot bătând din cozi.
Măturară-n clipă locul
Și făcur-o bătătură.
Și ce horă mai făcură
Ca la voievozi!
Jucau sârba porumbeii.
Că e jocul lor.
Și-au luat la joc custeii
Pe-o rățușcă - vai de mine!
Graurul juca pe vine.
Barza-ntr-un picior.
Numai cioara cu cimpoiul.
Tot izbind cu el.
Se bătea cu pițigoiul.
Iar sitarul dup-o ușă
Se certa c-o găinușă
Pentr-un gândăcel.
Vin de-ar fi, că cearta vineri
Altfel cum s-o zici?
Să te superi tu, creștine.
Pentru dinții scoși din gură?
Pentr-un ghionț și-o-mbrâncitură
Cheful să ți-l strici?
Și ți-pau de-a valma-n ramuri.

Miile de guri!
N-alegeai străini și neamuri.
Și pe plac cânta tot insul – Clocotea de chiu cuprinsul
Veselei păduri.
„Tu erai? i! Mă-ntrebi ca prostul!
Vorba din bătrâni:
Eu la chef ca-n marte postul.
Vinu-l beam din coji de-alună.
Și-azvârleam, de voie bună cu căciula-n cîni;
Ba, și-n ciur le-adusei apa.
Ca să fiu în rost.
Lemne le-am tăiat cu sapa – Și, sărind pe-o buturugă.
Am venit la voi în fugă.
Să vă spun ce-a fost!
„Tu erai? i! Mă-ntrebi ca prostul!
Vorba din bătrâni:
Eu la chef ca-n marte postul.
Vinu-l beam din coji de-alună.
Și-azvârleam, de voie bună cu căciula-n cîni;
Ba, și-n ciur le-adusei apa.
Ca să fiu în rost.
Lemne le-am tăiat cu sapa – Și, sărind pe-o buturugă.
Am venit la voi în fugă.
Să vă spun ce-a fost

VESTITORII PRIMĂVERII
Dintr-alte țări de soare pline.
Pe unde-ați fost și voi străine.
Veniți, dragi păsări, înapoi-Veniți cu bine!
De frunze și de cântec goi.
Plâng codri cei lipsiți de voi.
În zarea cea de veci albastră
Nu v-a prins dragostea sihastră?
De ce-ați lăsat? Nu v-a fost dor
De țara voastră?
N-ați plâns văzând cum trece-n zbor
Spre miazănoapte nor de nor?
Voi ați cântat cu glas fierbinte
Naturii calde imnuri sfinte.
Ori doine dragi, când v-ați adus
De noi aminte!
Străinilor voi nu le-ați spus.
Că doine ca a noastre nu-s?
Și-acum veniți cu drag în țară!
Voi revedeți câmpia iară.
Și cuiburile voastre-n crâng!
E vară, vară!
Aș vrea la suflet să vă strâng.
Să râd de fericit, să plâng!
Cu voi vin florile-n câmpie
Și nopțile cu poezie
Și vânturi line, calde ploi
Și veselie.
Voi toate le luați cu voi
Și iar le-aduceți înapoi!

IARNA PE ULIȚĂ
A-nceput de ieri să cadă

Câte-un fulg, acum a stat.
Norii s-au mai răzbunat
Spre apus, dar stau grămadă
Peste sat.
Nu e soare, dar e bine.
Și pe râu e numai fum.
Vântu-i liniștit acum.
Dar năvalnic vuiet vine
De pe drum.
Sunt copii. Cu multe sănii.
De pe coastă vin țipând.
Și se-mping și sar râzând;
Prin zăpadă fac mătăanii
Vrând-nevrând.
Gură fac ca roata morii;
Și de-a valma se pornesc.
Cum prin gard se gâlcevesc
Vrăbii gureșe, când norii
Ploi vestesc.
Cei mai mari acum, din sfadă.
Stau pe-ncăierate puși;
Cei mai mici, de foame-aduși.
Se scâncesc și plâng grămadă
Pe la uși.
Colo-n colț acum răsare
Un copil, al nu știu cui;
Largi de-un cot sunt pașii lui.
Iar el mic, căci pe cărare
Parcă nu-i.
Haina-i măturând pământul
Și-o târăște-abia, abia:
Cinci ca el încap în ea.
Să mai bată, soro, vântul
Dac-o vrea!
El e sol, precum se vede.
Mă-sa l-a trimis în sat.
Vezi, de aceea-i încrunțat.

Și s-avântă, și se crede
Că-i bărbat;
Cade-n brânci și se ridică
Dând pe ceafă puțințel
Toată lâna unui miel:
O căciulă mai voinică
Decât el.
Și tot vine, tot înoată.
Dar deodată cu ochi vii.
Stă pe loc – să mi te ții!
Colo, zgomotoasă gloată.
De copii!
El degrabă-n jur chitește
Vreun ocol, căci e pierdut.
Dar copiii l-au văzut!
Toată ceata năvălește
Pe-ntrecut.
— „Uite-i mă, căciula, frate.
Mare cât o zi de post – Aoleu, ce urs mi-a fost!
Au sub dânsa șapte sate
Adăpost!”
Unii-l iau grăbit la vale.
Alții-n glumă parte-i țin – Uite-i, fără pic de vin.
S-au jurat să-mbete-n cale
Pe creștin!
Vine-o babă-ncet pe stradă
În cojocul rupt al ei
Și încins cu sfori de tei.
Stă pe loc acum să vadă
Și ea ce-i.
S-oțărește rău bătrâna
Pentru micul Barbă-Cot.
— „Ați înnebunit de tot – Puiul mâinii, dă-mi tu mina
Să te scot!”
Cică vrei să stingi cu paie
Focul când e-n clăi cu fin.
Și-apoi zici că ești român!

Biata bab-a-ntrat în laie
La stăpân.
Ca pe-o buiniță-o-nconjoară
Și-o petrec cu chiu, cu vai.
Și se țin de dânsa scai.
Plină-i strâmta ulicioară
De alai.
Nu e chip să-i faci cu buna
Să-și păzească drumul lor!
Râd și sar într-un picior.
Se-nvârtesc și țipă-ntr-una
Mai cu zor.
Baba și-a uitat învățul:
Bate, njură, dă din mână:
— „Dracilor, sunteți păgâni?
Maica mea! Să stai cu bățul
Ca la câni!”
Și cu bățul se-nvârtește
Ca să-și facă-n jur ocol:
Dar abia e locul gol;
Și mulțimea năvălește
Iarăși stol.
Astfel tabăra se duce
Lălăind în chip avan:
Baba-n mijloc, căpitan.
Scuipă-n sân și face cruce
De satan.
Ba se răscolesc și câinii
De prin curți, și sar la ei.
Pe la garduri ies femeii.
Se urnesc mirați bătrânii
Din bordei.
— „Ce-i pe drum atâta gură?”
— Nu-i nimic. Copii ștrengari”.
— Ei, auzi! Vedea-i-aș mari.
Parcă trece-adunătură.
De tătari!”

JUCĂRIILE CELUI CUMINTE

Un copil, când jocu-i place.

Toată lumea joc îi face;

Iar el toate le pricepe

Și cu ele-un joc începe.

Zice tufa de zambile:

— Bună ziua, drag copile!

Floarea zice: – Oprește-ți pașii!

— Prinde-ne! zic fluturașii.

— Eu sunt netedă și mică.

Ia-mă! zice-o pietricică.

Cântă rândunica iară:

— Eu de mult te chem afară!

Cățelușa și el vine:

— Hai și joacă-te cu mine!

Vrăbii zboară pe tot locul:

Vezi, așa e vesel jocul!

Patru roți de la trăsură

Strigă: – Iute alergătură!

Vântul zice: – Așa mi-e placul.

Să-ndoiesc de vârf copacul!

Mărul zice:

— Mă voi coace.

Vin-atunci pe fugă-ncoace!

Toate-așa cu drag îl cheamă

Și el vesel ia de seamă

Numai cel ursuz nu știe

Cum să-și facă-o jucărie

Și numai posomorâtul

Nu-și știe-alunga urâtul.

POVESTEA GÂȘTELOR

Un găscan cu pene lucii

Cum trecea pe pod prin sat

Și-ntr-o mânavea papucii.

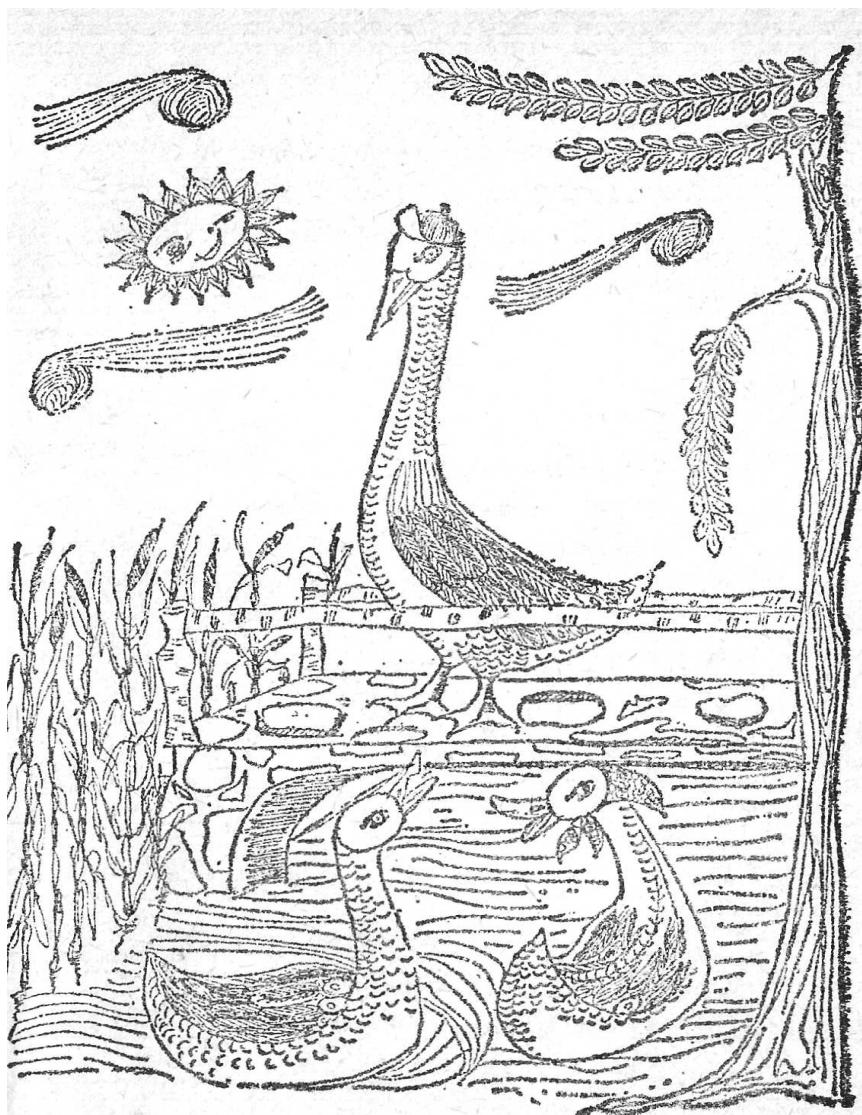
Nu știu cum i s-a întâmplat

Că papucii lui căzură.

Ce păcat, o, ce păcat!

Căci erau cu-alesătură.
Fără leac de ți vi tură – Ce păcat!
Gâștele-auzind cum zbiară
„Aoleu! Păpucii mei!”
Într-un suflet alergară
Și-ntrebau mirate ce-i?
„Am rămas”, plângea găscanul.
„Păgubaș de patru lei!
Iată-mă desculț, sărmanul!
Ce mă fac acum, golanul.
Fără ei!”
„Haideți toți, și moși, și babe
Să-i cătăm pe râu acu!”
Repede-notând din labe
Cârdul tot pe râu trecu.
„I-ai găsit?” – „Eu nu, surată.
Ce mă-ntrebi așa și tu!”
Toate-apoi strigau deodată:
„Bată-i pacostea să-i bată!
Nici eu nu!”
Vara-ntreagă tot umblară.
Dar păpucii duși au fost!
Și-au să umble și la vară
Până ce le-or da de rost!
Iar găscanul merge, vine.
Face cruci și ține post.
„Nu-i găsesc! Sărac de mine
Iar desculț e, vezi tu bine.
Lucru prost!”
Gâștele de-atunci, în cale
Când văd apa undeva.
Căutând pornesc agale
Tot crezând că-i vor afla.
Vin și rațe să le-ajute:
Mac-mac-mac și ga-ga-ga!
Mac-mac-mac! Haid, vino, du-te.
Zile-așa pe râu pierdute!

Ga-ga-ga!
Iar când găștele stau gloată
Și prin dreptul lor te duci.
Sare tabăra lor roată
Să te-ntrebe: „Ce ne-aduci?
Ai găsit păpucii? Spune!”
Tu la fug-atunci s-apuci!
Sâsî-sî! Tot fac nebune
Și te mușcă, doar le-ai spune
De păpuci!

CÂNTEC

A venit un lup din crâng
Și-alerga prin sat să fure
Și să ducă în pădure
Pe copiii care plâng.
Și-a venit la noi la poartă
Și-am ieșit eu c-o nuiă:
— „Lup flămând cu trei cojoace.

Hai la maica să te joace” .
— Eu chemam pe lup încoace.
El fugea-ncotro vedea.
Ieri pe drum un om sărac
Întreba pe la vecine:
— „Poartă-se copiii bine?
Dacă nu, să-i vâr în sac!”
Și-a venit la noi la poartă
Și-am ieșit eu și i-am spus:
— „Puiul meu e bun și tace
Nu ți-l dau, și du-te-n pace!
Ești sărac, dar n-am ce-ți face!
Du-te, du-te!” Și s-a dus.
Și-a venit un negustor
Plin de bani, cu vâlfă mare.
Cumpăra copii pe care
Nu-i iubește mama lor.
Și-a venit la noi la poartă
Și-am ieșit și l-am certat:
— „N-ai nici tu, nici împăratul
Bani să-mi cumpere băiatul!
Pleacă-n sat, că-i mare satul.
Pleacă, pleacă!” Și-a plecat.

PE DEALUL PLEVNEI

E-n amurg. Pe deal bulgarul
Linștit își mână carul.
Roțile nu știu că plânge
Dealul, pe-unde omul mână;
Nu știu boii, că-n țărână.
Pe-unde trec, e numai sânge.
Noaptea-ncel, încet, scoboară.
Lilieci prin aer zboară.
Pe unde-a fost cumplire-odată
Doarme-acum întreaga fire.
Peste-un iad de zvârcolire
Cade-o pace-ntunecată.
Numai luna e pe lanuri – Dar mai sus, pe sub

rădanuri.

Unde-a curs fierbinte plumbul.

Duhuri vin din vreme-n vreme.

Cât e noaptea-n dealuri geme

Și se zbuciuma porumbul.

CÂNTECUL REDUTEI

În redută numai lei;

Uite-i, mă, bașibuzucii.

Eu de-aici le-aud papucii!

Dar mai mare peste ei

Cine mi-e? Vreun Strâmbă-Lemne?

Cică și mai și, pesemne.

Unul, Ciaca-Paca-bei.

Câte cincii pe-un ban să-i vinzi.

Că sunt toți oșteni pe-alesul.

De viteji le saltă fesul.

Pitulați pe după grinzi.

Se-ntind, nene, de căldură

De le-ajung genunchii-n gură

Mașala¹, cu ei te prinzi?

Ce te uiți tu că sunt goi?

Așa-i turcu-n vitejie

Zvârle haina ca să fie

Sprinten-foc când e-n război.

Dârdâiesc din dinți, mă vere – Lasă-i, mă, că-și fac
putere

Dinților, să muște-n noi.

Și-ntr-o zi – să vezi acu – Dete-Osman porunci să-i
puie

Tălpilor la cizme cuie.

Și-apoi, ce-o fi fost, ce nu.

Că sări pe băț călare

Și-alergând în fuga mare

Drept la Vădin s-abătu.

Strig-Osman: „Păsat vă fac!

1 Mușalâ = interjecție turcească, însemnează : bravo ! de minune !
(fig.) J în traducere literală : ce-o vrea Dumnezeu!

Încurcați pe-aicea treaba.
Și-mi mâncați pilaf degeaba - Vă tai ciorba, vă dezbrac!

Ahmet, Mahmet, cum te cheamă.
Tu cam tremuri, bag de seamă.
Sari, curând, că-ți viu de hac!"
Turcii, toți gândeau: „Poftim!
Să dezbraci p-un gol ca napul - Cu ce-și bate pașa capul!"

Și-i strigară: „Cioc selim"!²

Dar temându-se de vorba

Că Osman le taie ciorba.

Au mai zis: „Sărim, sărim!"

Și-au sărit cei lei de turci

Care cum putea mai iute:

Vin românii spre redute.

Și să stai să-i mai încurci?

Căpitanii-și pierd șalvarii.

Fac mătănii ghinărarii.

Că-i la deal, și-i greu să-l urci.

Noi strigam atunci din tun:

„Ce fugiți, ca-n groaza furcii?

Nu vă vin din urmă turcii!

Stați, și dați-ne tutun".

Ei de stat n-au stat niciunul

Dar ne-au azvârlit tutunul.

C-așa-i turcul, suflet bun...

Acest cântec îl făcui

Eu, căprarul Păvăloaie.

Stând de strajă noaptea-n ploaie.

Și gândeam: „Tu râzi și spui.

Și tu n-ai cămașă-n spate!

Las că prind pe Osman. măi frate.

Și-am să-mbrac cămașa lui!"

² Foarte bine ! (turc.).

O SCRISOARE DE LA MUSELIM-SELO

Măicuță dragă, cartea mea
Găsească-mi-te-n pace!
Pe-aici e vânt și vreme grea.

Și-Anton al Anei zace
De patru luni, și-i slab și tras.
Să-l vezi, că-ți vine prinsul.
Că numai Oasele-au rămas
Și sufletul dintr-însul.
Apoi, să știi c-a fost război
Și moarte-aici, nu șagă:
Cădeau pe dealuri, dintre noi.
Ca frunza, mamă dragă.
Și-acolo-n deal, cum fulgera.
Un plumb simții că vine
Și n-avu loc, cât larg era.
Decât în piept la mine.
Mi-e bine-acum, și-așa socot
Că nu va trece luna
Și-oi fi scăpat de-aici de tot.
Dar vezi, te rog, de una:
Să nu mai faci cum ai făcut
S-aduni la tine satul.
De veselă că ți-ai văzut
Acasă iar băiatul!
Să vezi pe-aici și ciungi, și-ologi!
Cristos să-i miluiască!
Tu mergi la popa-n sat să-l rogi
O slujbă să-mi citească.
Puteri de nu vei fi având
De plată, vorba-i lasă.
Că-i voi lucra o zi, oricând.
La-ntorsul meu acasă.
Pe Nuțu vi-l lăsasem mic.
Cu creștetul cât masa
O fi acum ștregar voinic
Și vă răstoarnă casa?
Făcutu-i-ați și lui la fel
Căciulă, cum am vrut-o?
Aveam o piele-n pod, de miel.
Doar nu veți fi vândut-o?

Nevestei mele să-i mai spui.
Să-mi cumpere o coasă.
Cea veche nu ştiu este – ori nu-i.
Şi-o fi acum şi roasă
De când rugina scurmă-n ea.
Să-mi văd, o dare-ar Sfântul.
Cum cade iarba-n faţa mea
Şi-mi bate-n plete vântul!
Ea lupte-se cum biet o şti.
C-aşa ne dete soarta.
Că şi noi ne-am luptat pe-aci
Cu greul şi cu moartea;
Dar l-au ajuns şi pe Harap
Blestemele şi plânsul.
Că noi i ne-am ținut de cap
Şi-ntrarăm după dânsul.
Şi i-am făcut, măicuţă, vânt.
L-am scos de tot din ţară.
Măcar stetea pe sub pământ
Şi nu ieşea pe-afară.
Şi-am prins şi pe-mpăratul lor.
Pe-Osman nebiruitul.
Că-l împuşcase-ntr-un picior
Şi-aşa i-a fost sfârşitul.
Păi, ne ţinea-pesemne proşti.
Să-şi joace hopa-tropa.
Că nu putem să batem oşti!
Dar poate taica popa
V-a spus de prin gazeturi tot.
— El cum şi-a dat juncanii?
Acum i-aş cumpăra, să pot.
Dar nu mai am, azi, banii.
Mă doare-n piept, dar nu să ţip.
Şi-aşa mi-e dor de-acasă.
Şi-aş vrea să plec, dar nu e chip
Că vodă nu mă lasă.
Dar uite, nu e nu ştiu cât

O lună chinuită.
Și-o să te strâng de după gât.
Măicuța mea iubită...

...

Așa mi-a spus Ion să-ți scriu.
Iubească-ți-l pământul!
Și-am tot lăsat, pân-a fost viu.
Și-mi țin acum cuvântul.
Să te mângâie Dumnezeu.
C-așa e la bătaie - Și-am scris această carte eu
Căprarul Nicolae.

IMNUL STUDENȚILOR

Cântând libertatea și numele sfânt
Al țării străvechi și-al acestui pământ.
Iubirii de neam, ce de-a pururi ne a fost
O pavăză-n lupte și-n pace-adăpost
Cântămu-i supremul ei cântec.
Cu vesele glasuri de tinere firi.
Cuprinși de-amintirea străbunei măririi.
Spre soare ni-e gândul și mergem spre el
Lumina ni-e țință și binele țel - Trăiască-ne țara și
neamul!

Cu dreaptanălțată spre Tatăl de sus
Jurat-am pe tot ce strămoșii ne-au spus:
Unire-ntre frați și pe Domn să-l iubim
Și-altarul de jertfă-al națiunii să fim
Și sufletul neamului nostru.
Iar dacă potrivnicii numelui tău
Cu oști ar veni ca să-ți facă vreun rău.
Ridică-te mândră și nu te-ngrija
Căci inima noastră e inima ta.
Tu-ncrede-te-n fiii tăi, Mamă.
Iar dac-ar pieri de pe-ntregul pământ
Iubirea de neam și-al credinței avânt:
Azilul lor veșnic găsindu-l în noi
Le-am crește, ca iar să le dăm înapoi
Mai tari și mai trainice lumii.

DUNĂREA ȘI OLTUL

Dunărea vorbea cu Oltul:

„Tu, copile drag al meu.

Zbuciumat tu vii la vale

Tulbure mereu – Plouă mult la voi la munte.

Sate și câmpii de-neci.

Ori ți-e firea ta de-a rupe

Maluri pe-unde treci?”

„Rup și maluri câteodată

Și fac holdele de pier.

Iar când plouă mult la munte

Cap de om eu cer.

Dar nu-i asta, maică sfântă.

Nu de asta-s tulburat.

Ci de câte văd mi-e milă.

Maică, și-i păcat!

Tu, pe unde-alergi prin lume.

Vezi și țări și munți frumoși.

Neamuri ce-și vorbesc ferice

Graiul din strămoși.

Toate laudă pe Domnul.

Libere-a trăi cum vor.

Vesele fiind de viața

Și de soarta lor.

Vezi și-aci poporul nostru

Cel din veac adus pe-aici.

Sprintene și mândre fete

Și flăcăi voinici.

Și ți-e dragă țara asta

De români, căci te iubesc – Dar tu nu cunoști de-a-ntregul

Neamul românesc!

Eu de unde vin, mahnitul.

Furios spre șes scobor.

Căci, de unde vin, e spaimă.

Groză și fior.

Tot români sunt și pe-acolo.

Neam din veac pe-aici adus.
Dar pe gâtul lor și astăzi
Jugul este pus.
Ei n-au voie să-și vorbească
Graiul strămoșesc ce-l au.
Iar în coasta lor de-a pururi
Sulițele stau.
Sfânta libertate este
Nume gol pe-al lor pământ:
Cei nedrepti sunt cei puternici
Singuri au cuvânt!
Ah, de mila lor, eu, maică.
Vin așa de tulburat.
Și ele ciudă pe dușmanii
Cei ce l-au călcat.
Iar de-nec și mai, și oameni;
Nu mai știu ce fac nici eu.
Că mă simt de-atâta jale
Tulbure mereu!"

PENTRU LIBERTATE

Plângem, da, că prea ne doare!
Nu pe noi! Crescuți în chin
Ne-am intim de-un cer cu soare
Și-l cunoaștem cel puțin!
Plângem pe copii, sărmanii.
Că-ntr-al temniței mormânt
Își încep în noapte anii.
Neștiind ce-i soare sfânt.
Plângem, da, și strâns ne strângem
Lângolaltă, câți suntem.
Dar să știți că nu ne plângem
Ca nebunii cari se tem.
Robi, meniți, prin jocul sortii.
Noi ai chinului am fost.
Însă nu, și nu, ai morții!
Nu cătăm noi adăpost
Nici în milă, nici în rugă;

Asta cear-o de la voi
Cel ursit să fie slugă – Dar n-o cereți de la noi!
Vom răbda, privind în fața
Orișicui, și-a orice chin.
Că noi știm că-i multă viața
Și în noi, și-n cei ce vin.
Blăstemați pieri-vor regii
Cari s-abat din drumul drept – Ne-ați adus stricarea
legii

Și ne stați cu mâna-n piept.
O, și-n loc s-aveți rușine.
Vă mândriți cu ce-ați adus:
Dar puterea, știți voi bine.
Nu vi-a dat-o Cel-de-sus
Nici eternul Domn! Vi-e dată
De-un vremelnic din Infern!
Deci vi-e binecuvântată
Și la voi vă fi-n etern!
Lumile-au văzut mirate
Cât de mult iubirăți voi
Șuierul de bici ce bate
Făr'de milă oameni goi!
Dar și pentru noi rămâne
Timp – ah, cine poate ști!
Șuierul acesta mine Cânt al lui Tirteu³ va fi!
Iar din lanțul ce-azi ne strânge
Pot să iasă spăzi, și pot
Spăzile să vadă sânge.
Nu de-al nostru însă tot!
Și sfârșitul tău veni-va
Azi ori mâne, ori mai apoi!
Și-o să poți tu sta-mpotriva
Poate-a celor mai vreo doi.
Dar mai tari prin răzbunare
Și prin ura lor turbați?

3 Poet liric grec din secolul al VII-lea i.e.n. care i-a însuflețit cu cântecele sale pe spartani.

O să fii destul de tare.
Tot potopul să-l abați?
Eu nu chem această vreme.
Dar tiranul braț al tău
Face totul ca s-o cheme.
Rău îngrămădind pe rău.
CÂNTECUL CEL VECHI AL OLTULUI
„Vine, tată, Oltul mare;
Malul stâng de-abia-l zăresc!”
„Las să vie Oltul mare.
Că, Români de când trăiesc.
Oltul tot la piept ne are
Și-i al nostru și ne știe
Și nu bate cu mânie
Malul cel bășărăbesc.
Vine mare, las să vie
Că ni-e sol dumnezeiesc”.
„Vine, tată, Oltul mare
Brazi trăsnii rostogolind”.
„Las să vie Oltul mare.
Căci tătarii-ncoace tind.
Dar li-e Oltul în cărare
Și n-au inimă să-l treacă
Și sperieți se-ntorc și pleacă
Cu noi horă nu se prind.
Las’ să vie, că-i îneacă.
Neamul nostru mântuind”.
„Vine, tată, Oltul mare.
Și cu sânge-amestecat”.
„Las să vie Oltul mare.
Că mulțimi de oști tătare
El pe mal a apucat.
Lifte poartă, lifte duce.
Lifte, bată-i sfânta cruce;
Oltul capul le-a mâncat!
Las să vie, să-i apuce
Că ni-e scut de Domnul dat”.

OLTENII LUI TUDOR

Vine-un chiot dinspre munte.

Vine freamăt din păduri - Tudor Domnul vine-n frunte.

Cu mulțimea de panduri!

Iar din Jiu, din apă sfântă.

Iese cântec vitejesc.

Și cu glas de surle cântă

Tot poporul românesc.

Las să-i sune surle-n țară.

Să-și adune-olteni destui.

Țara s-o vedem noi iară

Veselă pe urma lui

Mândra patrie română

Nu sub braț de oameni slabi.

Ci voinică și stăpână

Cum a fost sub Basarabi.

Zboară corbi pe sus, băiete.

Cârduri negre se-nvârtesc.

Și se zbat de-atâta sete

Și de foame se izbesc:

N-au s-aștepte-oltenii rugă

Să le dea de hrană-n văi - Oh, ciocoi, te-ajung în fugă

Toți răzbunătorii tăi!

Cine vrea părtaș să fie

Dreptului pe-acest pământ

După Tudorin să vie!

Că-i trimis de Domnul sfânt

Să ne scape-acum odată

De ciocoi, căci Dumnezeu

Însuși s-a pornit să-i bată.

Cum ne bat și ei mereu.

Ridicați, români, Dreptății

Steag cu sfântul George-acum!

Sfintei Legi și Libertății

Faceți-i odată drum!

Cine nu-i cu voi să știe

Că izbit va fi de voi.
De cei strașnici în mânie
Și din leagăn de eroi.
Domnul Tudor să trăiască!
Sus cu toții, pui de lei.
Pentru țara românească.
Pentru drepturile ei!
A-mbrăcat cămașa morții
Domnul Tudor, ca Hristos.
Dar schimba-va pasul sorții.
Va trânti tiranii jos!

MORTUL DE LA PUTNA
Iar la Putna-n mănăstire
Noaptea din tăcut mormânt
Iese-n plină strălucire
Ștefan cel viteaz și sfânt.
Lespedea ce-au pus-o popii
Peste groapă, neet se dă
Îndărăt și-n fundul gropii
Ștefan plin de pace stă.
Dar se-nalță-ncet eroul
Deșteptat de lungu-i somn.
Luminat e-ntreg cavoul
Și sumeț viteazul Domn.
Albu-i coif străluce-n lună
Iar pe zale-i joacă zări
De lumini ce se-mpreună
Ca-ntr-un basm cu arătări.
Lunga sulită și-o poartă

Răsucind-o-n mândru chip - Eu credeam că-i umbră
moartă

Ce se mișcă pe nisip.
Dar e viu! Acum ridică
Ochii săi, parc-ar lăsa
Peste-o oaste inamică
Toată vrăjmășia sa.
Apoi stă plecat și-ascultă;

Poate-aude spre Hotin
Vuieț și-alergare multă
De poloni și turci ce vin.
Poate-aude oști tătare
Și năvală peste Prut.
Ori sosind din depărtare
Peste munte i-a trecut
Regele Matei! Voi cete
De cazaci și de săcui.
Dumnezeu acum vă dete
Gata iar pe mâna lui!
Sună zornăit de zale;
Strigăt mare de război.
Ard Moldova noastră-n cale
Câți dușmani și vechi și noi.
Ștefan tremură-n mânie.
Iese din tăcutul schit – Luna-n ceruri, argintie.
Cu nori negri s-a nvelit.
Și cumplit din bucium sună
Ștefan Vodă: ca un nor
Ies oșteni și iuți s-adună
Roată lângă Domnul lor.
Iat-o, oastea lui voinică.
Toți cei buni și tari ai săi!
Ștefan spada și-o ridică
Și pornește-n sânge spre văi.
Luna tot mai mult s-ascunde.
Tot mai negri nori plutesc
Și din văi grozav răspunde
Buciumul moldovenesc.
Se tot duce, duce-n noapte
Zgomotul în jos spre Prut.
Mai lăsând în urmă șoapte
Din furtuna ce-a trecut.
E pustiu la mănăstire.
Gol mormântul cel deschis!
Toate-au fost o nălucire.

Toate repezi ca-ntr-un vis.
Nu ştiu bine-n care parte
Ştefane, te-ai dus cu oşti.
Ştiu că tu te-ai dus departe.
Şi duşmanii ți-i cunoşti!
Bate-i, Ştefane, Părinte.
Spulberă-i de pe pământ:
Chiar şi mort învaţă-i minte.
Cine eşti şi-ai tăi ce sunt.

DE PROFUNDIS⁴

Pe sub dealurile Plevnei
Doarme spaima și fiorul.
Soarele-și ascunde fața
Și-ngrozit se-ntoarce norul
Să se ducă-ntr-alte părți.
O, a fost acolo-n vale
Moarte și pieire-odată.
Iar amara ei cumpline
Scrisă vreme-ndelungată
Povesti-se-va prin cărți.
Umblă mai încet cu plugul.
Tu, țăranule, cu grapa.
Poartă-te să dai ță râna
Mai deoparte-ncet cu sapa
Pe colnice cu porumb – Poate unde scurmi pământul
Tu să vezi că iese sânge.
Plugul tău să dezvelească
Vreun voinic ce-n groapă plânge
Zbuciumat de spăzi și plumb.
Au venit din munți cu soare
Și din văi întunecate.
Au lăsat pustii acasă
Stâne și câmpii și sate
Și-au trecut grozavul râu.
Moarte! Tu aveai cu tine
Tot alaiul spaimei tale:
Spune, tu, putut-ai, moarte.
Să oprești voinicii-n cale.
Să le pui mâniei frâu?
Pe sub dealuri pe la Plevna
Doarme spaima și fiorul – Plin de grijă și-n tăcere
Se strecoară călătorul
Prin pustiul loc de-omor.
Eu mă tem de-un semn, de-o șoaptă.
Căci din gropile tăcute

4 De profundis (lat.) = Din adâineuri.

Vor ieși cei morți cu vuiet.
Sute-n luptă iar cu sute.
Repetând pierirea lor!
PAȘA HASSAN
Pe vodă-l zărește călare trecând
Prin șiruri, cu fulgeru-n mână.
În lături s-azvârle oștirea păgână.
Căci vodă o-mparte, cărare făcând.
Și-n urmă-i se-ndeașă, cu vuiet curgând.
Oștirea română.
Cu tropote roibii de spaimă pe mal
Rup frânele-n zbucium și saltă;
Turcimea-nvrăjbită se rupe deolaltă.
Și cade-n mocirlă, un val după val.
Iar fulgerul Sinan, izbit de pe cal.
Se-nchină prin baltă.
Hassan de sub poala pădurii acum
Lui Mihnea-i trimite-o poruncă:
În spatele oștirii muntene s-aruncă
Urlând ianicerii, prin flinte și fum.
Dar pașa rămâne alături de drum.
Departe de luncă.
Mihai îl zărește și-alege vreo doi.
Se-ntoarce și pleacă spre gloată.
Ca volbura toamnei se-nvârte el roată
Și intră-n urdie ca lupu-ntre oi.
Și-o frânge degrabă și-o bate napoi
Și-o vântură toată.
Hassan, de mirare, e negru-pământ;
Nu știe de-i vis, ori aieve-i.
El vede cum zboară flăcăii Sucevei.
El vede că Bogdan⁵ e suflet de vânt
Și-n față-i puterile turcilor sunt
Tăriile plevei.
Dar iată-l! E vodă, ghiaurul Mihai!
Aleargă năvală nebună.

5 Bogdan — domn, domnitor.

Împrăştie singur pe câţi îi adună.

Cutreieră câmpul, tăind de pe cai - El vine spre paşă:
e groază şi vai.

Că vine furtună.

— „Stai, paşă, o vorbă de-aproape să-ţi spun.

Că nu te-am găsit nicăiera” - Dar paşa-şi pierduse şi
capul, şi firea!

Cu frâul pe coamă el fuge nebun.

Că-n gheară de fiară şi-n gură de tun

Mai dulce-i pieirea.

Sălbaticul vodă e-n zale şi-n fier.

Şi zalele-i zuruie crunte.

Gigantică poart-o cupolă pe frunte.

Şi vorba-i e tunet, răsuflatul ger.

Iar barda-i din stânga ajunge la cer.

Şi vodă-i un munte.

— „Stai, paşă! Să piară azi unul din noi!”

Dar paşa mai tare zoreşte;

Cu scările-n coapse fugaru-şi loveşte

Şi gâtul i-l bate cu pumnii-amândoi;

Cu ochii de sânge, cu barba vâlvoi.

Ei zboară şoimeşte.

Turbanul îi cade şi-l lasă căzut;

Îşi rupe cu mâna veşmântul.

Că-n largile-i haine se-mpiedică vântul.

Şi lui i se pare că-n loc e ţinut;

Aleargă de groaza pieirii bătut.

Mănâncă pământul.

Şi-i dârdâie dinţii şi-i galben-pierit!

Dar Alah din ceruri e mare!

Şi Alah îi scurtează grozava-i cărare.

Căci paşa-i de taberi aproape sosit!

Spahiii din corturi se-ndeaşă grăbit

Să-i deie scăpare.

Şi-n ceasul acela Hassan a jurat

Să zacă de spaimă o lună.

Văzut-au şi beii că fuga e bună

Și bietului pașă dreptate i-au dat.
Căci vodă ghiaurul în toți a băgat
O groază nebună.
PODUL LUI TRAIAN
Colo surele ruine
Către Dunăre privesc
Cum tot vine apa, vine – Martori vremilor trecute.
Cât sunt astăzi de tăcute.
Numai inimii-i vorbesc.
Eu mă uit pe apa sură
Încrețit-abia de vânt;
Apa lângă mal murmură.
Trec și vremile-nainte.
Trec și-aducerile-aminte.
Cum trec toate pe pământ.
Au pierit acele glorii.
Și-alte-asemeni nu se nasc – Ah, dar iată luptătorii
Scutul lor cum îl aruncă.
Sapă, cum le-a dat poruncă
Meșterul de la Damasc.
Grinzile de grinzi se leagă
Peste munții de granit.
Lespezi peste bârne-ncheagă
Viaduct pe bolți enorme
Și-uriașele lui forme
Parc-ajung până-n zenit.
Și din câte-avea ținuturi
Roma-n stăpânirea sa.
Iuți oșteni ascunși sub scuturi
Vin ca apa revărsată
Cum potopul tău odată.
Iahve, peste lumi vărsa.
Podul își îndoaie fierul
Sub atâți legionari.
Tubele-nspăimântă cerul!
Istre, acum te bați în spume!
Mulți văzuși tu tari în lume.

Însă nu pe cei mai tari!
Cine va mai sta-mpotriva
Leului roman de-acum?
Care fulger, stăvili-va
Goana răzbunării sale?
Ai voinici, tu, Decebale?
Să oprești furtuna-n drum?
Ori ai tăi sunt cei ce-n gloate
Ies din codrii-ntunecați?
De pe câte râuri toate
Vin la moarte ca la nuntă
Cu topoare-n mână, și-nfruntă.
Șapte rânduri de-mpărați?
Ah! visez. Eu la ruine
Și la Dunăre privesc.
Cum tot vine apa, vine.
Ele stau ruine mute
Martori vremilor trecute.
Numai inimii-i vorbesc.

CUPRINS

Nuntă în codru

Vestitorii primăverii

Iarna pe uliță

Jucăriile celui cuminte

Povestea găștelor

Cântec
Pe dealul Plevnei
Cântecul redutei
O scrisoare de la Muselim-Selo
Imnul studenților
Dunărea și Oltul
Pentru libertate
Cântecul cel vechi al Oltului
Oltenii lui Tudor
Mortul de la Putna
De profundis
Pașa Hassan
Podul lui Traian